Föreläsningspass 13

- Intro till härledda lagar
- Lagen för kinetiska energin
- Potentiell energin

Avsnitt i kursboken: 6.3

PARTIKELDYNAMIK

* Newtons 2:a lag :

$$\boxed{\underset{\sim}{F} = m \underset{\sim}{a}}$$

ögonblicksbild

Integration map
sträcka eller tid =>

Härledda lagar:

* Lagen för kinetiska energin (T):

$$\boxed{W = \Delta T}$$

lägesintervall

W: krafternas arbete

* Impulslagen:

$$\boxed{\underset{\sim}{I} = \Delta \underset{\sim}{p}}$$

tidsintervall

$$\begin{cases} \underset{\sim}{I} : \text{krafternas impuls} \\ \underset{\sim}{p} : \text{rörelsemängd} \end{cases}$$

ARBETE - IMPULS

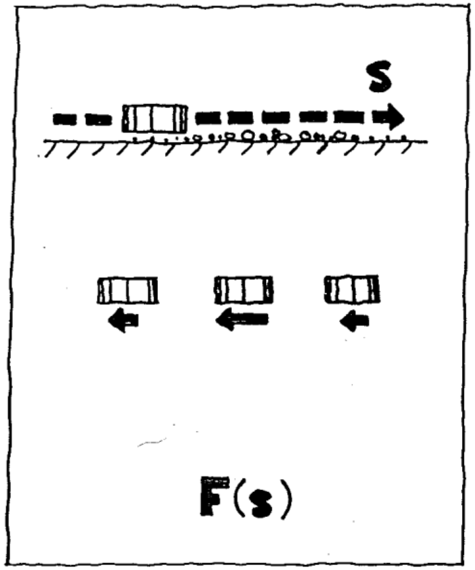

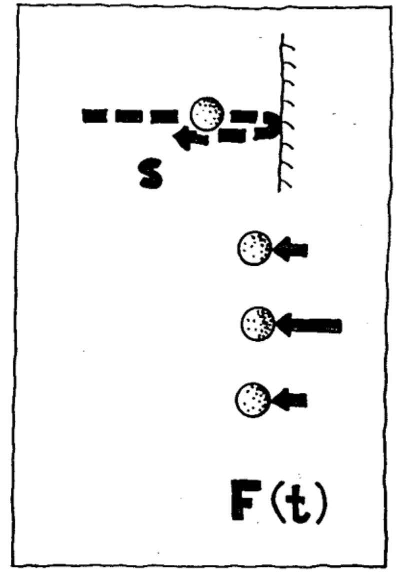

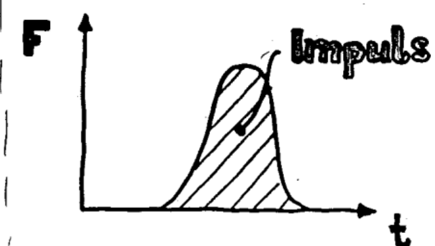

$$W = \int \underset{\sim}{F} \cdot d\underset{\sim}{s}$$

$$\underset{\sim}{I} = \int \underset{\sim}{F}\, dt$$

W = skalär

$$\underset{\sim}{I} = (I_x, I_y, I_z)$$

ARBETE OCH RÖRELSEENERGI

-

LAGEN FÖR KINETISKA ENERGIN:

W=ΔT

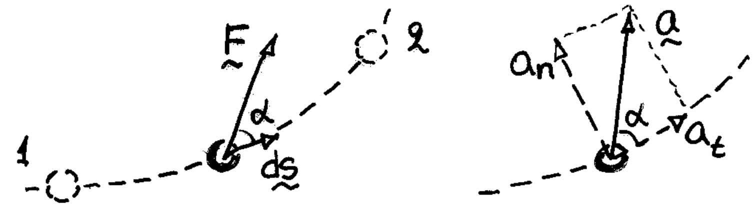

Newtons 2:a lag skalärt med $\underset{\sim}{ds}$:

$\underset{\sim}{F} \cdot \underset{\sim}{ds} = m \underset{\sim}{a} \cdot \underset{\sim}{ds}$;

$F ds \cos\alpha = m \underbrace{a \cos\alpha}\, ds$;

Använd $a\cos\alpha = a_t = v \frac{dv}{ds}$ och integrera:

$$\underbrace{\int_{s_1}^{s_2} F \cos\alpha \, ds}_{W} = \underbrace{\int_{v_1}^{v_2} m v \, dv}_{\frac{1}{2} m (v_2^2 - v_1^2) = \Delta T}$$

Vänsterledet W är <u>kraftens arbete</u> i intervallet $1 \rightarrow 2$

Högerledet ΔT är ändringen i <u>rörelseenergin</u>.

LAGEN FÖR KINETISKA ENERGIN: $W=\Delta T$

Krafters arbete W:

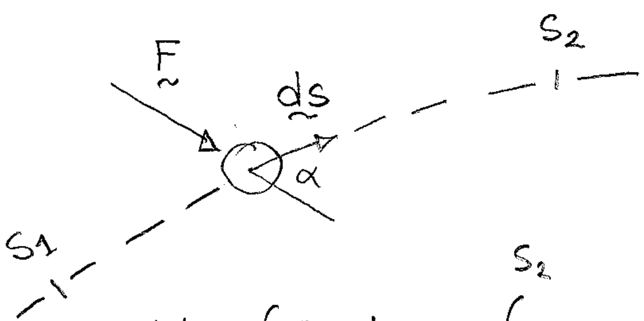

$$W = \int \underset{\sim}{F} \cdot \underset{\sim}{ds} = \int_{s_1}^{s_2} F \cos\alpha \, ds$$

Rörelseenergi T:

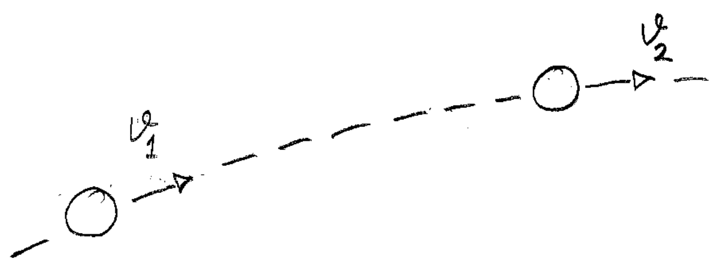

$$\Delta T = \frac{1}{2} m v_2^2 - \frac{1}{2} m v_1^2$$

ARBETE; W OCH RÖRELSEENERGI; T

$$\boxed{W = \int \underset{\sim}{F} \cdot d\underset{\sim}{s}}$$

$$\boxed{T = \frac{1}{2} m v^2}$$

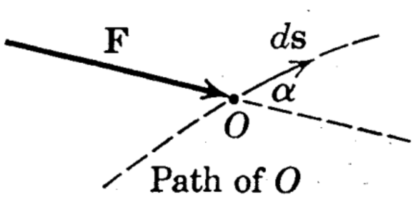

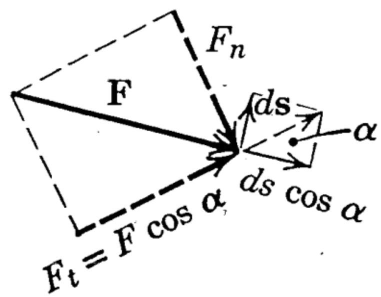

T är ett skalärmått

T är alltid positiv

Tolkning av $\underset{\sim}{F} \cdot d\underset{\sim}{s} = F \cdot ds \cdot \cos\alpha$:

$\begin{cases} \text{Kraften i vägens riktning : } F\cos\alpha \cdot ds \\ \text{Vägen i kraftens riktn. : } F \cdot ds \cos\alpha \end{cases}$

positivt arbete $\Rightarrow$ $F \cdot \cos\alpha$, $\Rightarrow$ ds

negativt arbete $\Rightarrow$ $F \cdot \cos\alpha$, $\Leftarrow$ ds

ARBETE VS ENERGI

Potentiell energi definieras för tyngdkraft och fjäderkraft

Ex 1. Vertikalt lyft av massa - <u>Lägesenergi</u>

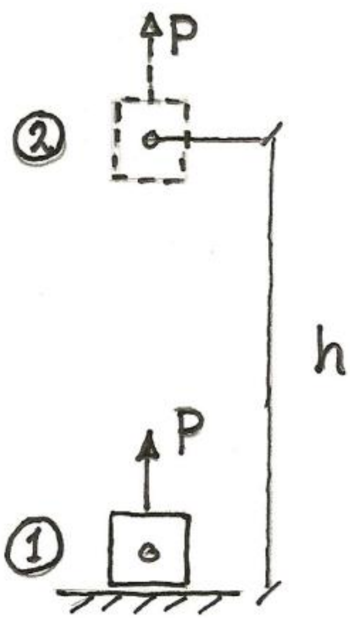

Friläggning:

Lagen om kinetiska energin
omformas mht tyngdkraft

Potentiell energi definieras för tyngdkraft och fjäderkraft

Ex 2. Fjäderenergi

Fjädern är ospänd i läge 1

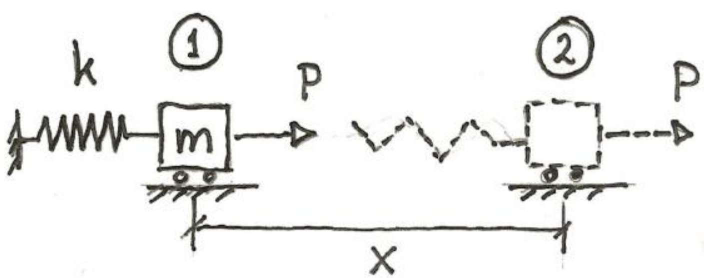

Fjäderkraft:
F=kx (linjär fjäder)

Friläggning:

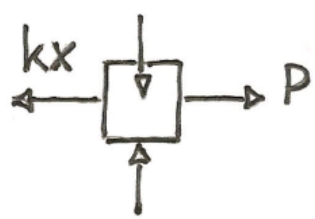

Lagen om kinetiska energin omformas mht fjäderkraft

POTENTIELL ENERGI

Inför integrerade storheter för tyngdkraft och fjäderkraft.

Lägesenergi :

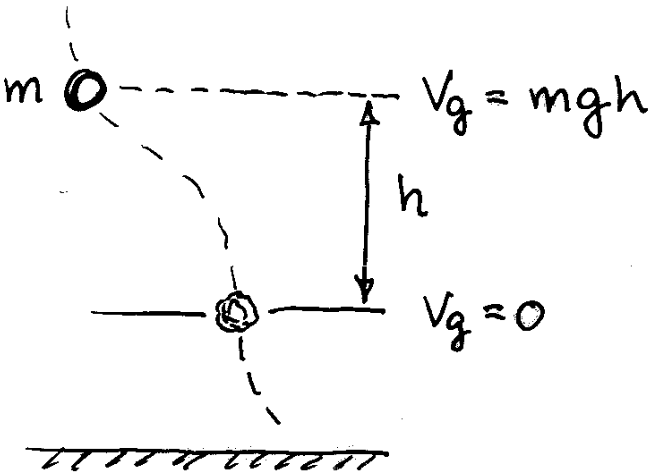

$$\boxed{V_g = mgh}$$

Fjäderenergi:

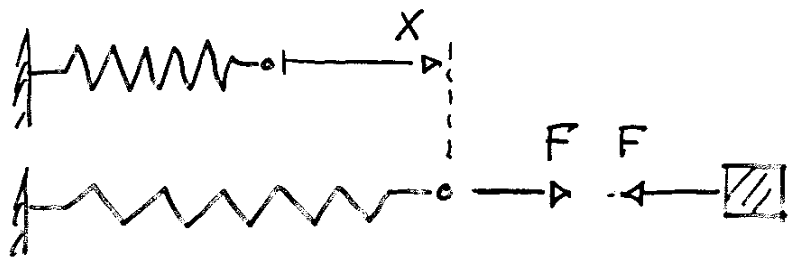

$F = kx$

$$V_e = \int kx\,dx \Rightarrow \boxed{V_e = \frac{1}{2}kx^2}$$

<u>Anm</u>. Trycks fjädern ihop samma sträcka blir energin den samma

MEKANISK ENERGI

Definition av mekanisk energi: $E = T + V_g + V_e$

$T = mv^2/2$ (noll vid v=0)

$V_g = mgh$ (noll vid referensnivån)

$V_e = kx^2/2$ (noll vid ospänd fjäder)

Låt $W^{(ik)}$ beteckna allt arbete <u>utom det</u> som utförs av tyngdkraften *mg* och fjäderkrafter *kx* =>

$$W^{(ik)} = \Delta T + \Delta V_g + \Delta V_e$$

Då tecknas <u>Energisatsen</u>: $W^{(ik)} = \Delta E$

<u>Anm</u>. $W^{(ik)}$ innehåller typiskt yttre krafters arbete och arbete orsakat av friktionskrafter.

Ex. Energisatsen: Lägesenergi

Hylsa med massan m på glatt stång. Start från vila i läge 1.

Vad blir hastigheten i läge 2 ?

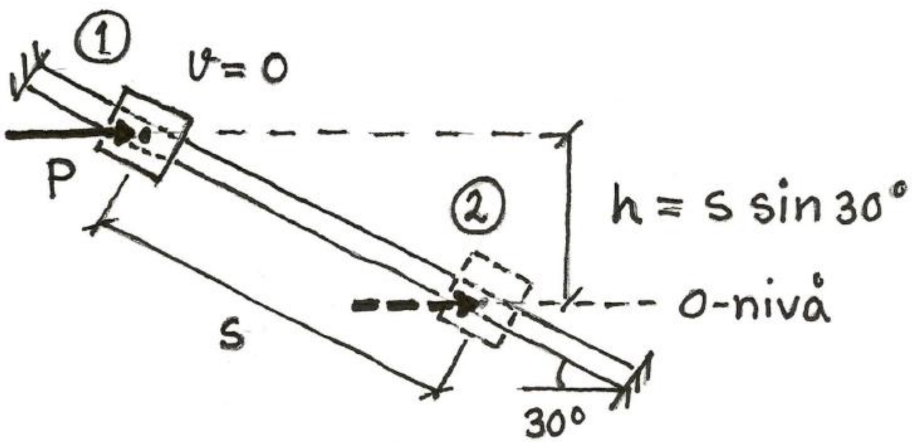

Friläggning:

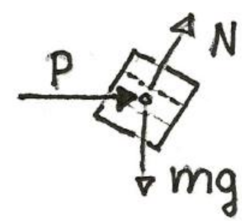

Sätt P=10N, m=2kg och s=3m